

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישיית פרשת ויקהל פקודי - פרה תשע"ה לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתנ"א

כ"ה כסלו, על כן בחנוכה אנו מוסיפין גם פסוקים אלו למזמור יושב בסתר, שאז גם כן נתחנך המקדש אחר שבאו בה פריצים וחללוהו. [ובמטה משה כתוב, דברכה זו אמר משה גם בהקמת המשכן, שהיתה ביום ראשון, שעשר עטרות נטל אותו יום, ראשון למעשה בראשית וכו'] (רש"י ויקרא ט-א), ועל כן אומרים אותה במוצאי שבת ע"ש].

אך אכתי צריך ביאור, מהו הענין שרצה ה' שהקמת המשכן תהא בחודש לידתו של יצחק דייקא. ובעץ יוסף (על התנחומא) שם, הביא מילקוט חדש, שהמתין על חודש שנולד בו יצחק, משום שלא שרתה השכינה במשכן של משה אלא בזכות יצחק ע"כ. וגם זה צריך ביאור למה רק בזכותו יש השראת השכינה במשכן. ונראה דהנה הבית המקדש נקרא בשם צואר, כמו שנאמר (שיר ד-ד) כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות, ודרשו חז"ל (ברכות ל) תל שכל פיות פונים בו ע"ש. וכתב במהרש"א שם שבית המקדש נדמה לצואר, שהוא בגובה של אדם, כן המקדש הודן וגבהן של ישראל. וכן דרשו (מגילה טו) ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך (בראשית מה-יד), כמה צוארי הווי ליה לבנימין, א"ר אלעזר מלמד שבכה יוסף על מקדש ראשון ועל מקדש שני וכו' ע"ש.

ובמקום אחר ביארנו, על פי מה שמספרים שמספרים מהגה"ק בעל דברי חיים מצאנו זי"ע שהיה פעם במקום נופש, ובא גאון מפורסם לבקרו. באמצע השיחה בדברי תורה בא גם הרה"ק בעל צמח צדיק מוויזניץ זצ"ל לבקרו. ופנה מהגאון הנ"ל ושח בדברי תורה עם הרה"ק מוויזניץ. לאחר זמן כשהיה רבינו בעיר מסויימת, שאל לו האב"ד דשם אחיו של הגאון הנ"ל, למה עשה כן לאחיו.

ביום החודש הראשון באחד לחודש תקים את משכן אהרן מועד (מ-ב). במדרש (שמ"ר נב-ב) אמר רבי יוחנן ששה חדשים היה עוסק במשכן, שלשה חדשים עשאוהו ושלשה חדשים קפלוהו, והיו ליצני ישראל מליצין אחריו ואומרים הרי נעשה, לא היה משה אומר שישרה שכינתו אצלנו, והקב"ה נתכוין להעמיד המשכן בחדש שנולד בו יצחק אבינו, כשהגיע אותו החודש, אמר הקב"ה למשה ביום החודש הראשון תקים את המשכן וכו' ע"כ. ובתנחומא (פקודי יא) למה לא עמד מיד, אלא מפני שחשב הקב"ה לערב שמחת המשכן בשמחת היום שנולד בו יצחק אבינו, לפי שבניסן נולד יצחק, אמר הקב"ה הריני מערב שמחתכם שמחה בשמחה ע"כ.

ובפסיקתא (רבתי פסקא ו) מבואר יותר, אמר רבי חנינא בכ"ה בכסלו נגמרה מלאכת המשכן, ועשה מקופל עד אחד בניסן וכו'. ומעתה הפסיד כסלו שנגמרה בו מלאכה, לאו, מהו 'ותשלם', אמר הקב"ה עלי לשלם לו, מה שילם לו הקב"ה, חנוכת בית חשמונאי ע"כ. ובוה יש ליתן טעם לשבח על מה שנוהגין לומר בהדלקת נרות חנוכה פסוקי ויהי נועם ה' עלינו וגו', יושב בסתר עליון וגו' (תהלים צ-ז), ולכאורה מזמור יושב בסתר שפיר יש לו שייכות להנס של המלחמות, שניתנו גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, אבל למה מקדימין גם פסוקי ויהי נועם. אך מצינו בפרשתנו, שאחר שנגמרה המשכן הביאו אותה לפני משה, וירא משה את כל המלאכה, והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו, ויברך אותם משה (ל-ט-מ). וברש"י אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו וגו' (במדבר יב-ט), והוא אחד מי"א מזמורים שבתפלה למשה ע"ש. ואם כן פסוקי ויהי נועם נאמרה לראשונה ביום

חטאו קודמת לחכמתו (אבות ג-ט), ומעשיו מרובין מחכמתו (שם), ולכן אין השראת השכינה במקום הראש, שחכמתו גדולה, רק במי שפושט צוארו למסור נפשו לה', שמעשיו מרובין, שם הוא מקום השראת השכינה (עיי'ן שמן ראש ח"ט פ' ראה קיט:).

ויש להוסיף כי המסירת נפש של יצחק היתה בבחינה היותר גדולה בענין זה, כי בו היה כלול אז נשמות כל ישראל, וכמו שאמר ה' כי ביצחק יקרא לך זרע (בראשית כא-ב), והוא השורש של הכלל ישראל. ואם כן במה שמוסר נפשו כעת לה', הוא מוסר גם נפשם של הכלל ישראל כולו עד סוף כל הדורות, וקבלת התורה שלהם, וחלקם בעולם הזה ובעולם הבא יחד, שהרי מכלה הוא כעת את הכלל ישראל. ואף על פי כן פשט צוארו למקום בלי שום חשבונות, והרי זה מסירת נפש נפלאה הכוללת רבבי רבבות ישראל, על כן נבחר מקום זה מכל המקומות לבנות עליו בית ה'.

ועוד שהרי המקדש הוא מקום כפרתן של ישראל, שהחוטאים הביאו שם את קרבנותיהם להתכפר. ובדרך כלל האדם ממליץ על עצמו, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה ושיעבוד גליות (ברכות יז), על כן מביאים אותו להמקום אשר שם פשט יצחק את צוארו לפני ה', ובזה היה כלול כל אחד ואחד מישראל, ואם כן נטע בזה יצחק כח מסירת נפש בכל אחד, שיהא מוכן למסור רצונותיו, ולא לסור ממה שהוא רצון ה' בתורתו, ובזה יתעורר לשוב ביתר שאת על חטאיו.

והנה הכתוב אומר (דברים יב-ח) כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם, לשכנו תדרשו ובאת שמה. ומבואר ברמב"ן (שם) בשם הספרי, שלא גילה ה' להדיא איהו המקום שבו יבנו את המקדש, אלא לשכנו תדרשו, דרוש על פי הנביא ע"ש. אמנם ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא, ויש לומר דבפסוק זו עצמו נרמז הדבר, כי ההר הבית הוא המקום אשר עמד יצחק בנסיונו, ובחר יותר לקיים ציווי ה' להיות עולה, ממה שיבחר בחייו. וביצחק היה אז שורש נשמות כל השבטים של הכלל ישראל. וזהו המקום אשר יבחר ה' אלקיכם אשר בו בחר יצחק להתדבק בה'. והוסיף מכל שבטיכם, מיצחק אבינו שבו היה כלול אז כל שבטי י-ה, ובחר יותר להתדבק אל ה', מלבחור בחייו.

והשיב לו, קבלת התורה היתה בהר סיני, אבל בית המקדש לא נבנה שם, אלא על הר המוריה, כי מקום ששם פשט יהודי את צוארו להשי"ת חשוב יותר מן הר של תורה. והרה"ק מוויזניץ פושט את צוארו לה' בכל רגע, ולפיכך עדיף הוא מהר של תורה עכדה"ק (הובא בי"ג אורות ח"א דף סו). ולכן נקרא הבית המקדש בשם צואר, בשביל שנבחר על ידי צוארו של יצחק שהזמין עצמו למסור נפשו שם לה'.

וביאור הדברים הוא, דבודאי תלמוד תורה כנגד כולם, וחשיבות התורה עולה על הכל. אבל זהו רק בתורה המביא אחר כך לידי מעשה, שיתקדש גופו ונפשו עד שיהא מוכן למסור כל רצונותיו לה', ויבטל רצונו מפני רצון קונו. וכמו שפירשו (כתפלת אהבה רבה) בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים לעשות רצונך בלבב שלם, אשר אצלם היתה תכלית לימודם חוקי התורה, כדי שיוכלו להוציאם מן הכח אל הפועל, לעשות רצונך בלבב שלם, כן באופן זה תחננו ותלמדנו. ואם התורה לא הביאה את האדם לידי מדה זו, אז אין חשיבות לתורתו, ורק בזכה נעשית לו סם חיים.

ולכן הר סיני, אם כי ניתן עליה התורה וחשובה מאד, מכל מקום אם עדיין אין רואין שם התוצאות, למסור נפשו עבור תורה זו, עדיין לא הגיע למעלתה. אבל הר המוריה אשר שם פשט יצחק את צוארו לציווי ה', ולא הרהר אחר מדותיו של הקב"ה, הר זה עולה במעלתה על הר סיני, ושם נבנה בית ה'. ומדה זו מצא בהרה"ק מוויזניץ זי"ע שהוא מוכן בכל רגע למסירת נפש, (נפש זה רצון כמו שנאמר (בראשית כג-ח) אם יש את נפשכם), הוא מוכן לוותר על כל רצונותיו, ולא לעשות רק מה שהוא רצון ה'.

וזהו הענין מה דאיתא בגמרא (זבחים נד:) דשמואל דשמואל ודוד היו יושבין ברמה, ועוסקין למצוא מקום מן התורה לבית הבחירה, סבור למבנייה בעין עיטם דמידלא, אמרו ניהתי ביה קליל [נעשנו נמוך מעט, ונבנה אותו בירושלים שהיא למטה] כדכתיב (דברים לג-ב) ובין כתפיו שכן [ולא כתיב בראשון ע"ש].

והיינו דהמקדש לא נבנה בראש ההר, בעין עיטם, אלא בין כתפיו, בצוארו ולא בראשו. והוא להורות כי הראש מורה על חכמתו של אדם, שהתורה מונחת לו בראשו. אבל זה בעצמו לא די, אלא צריך שיהיהיראת

אמנם בהיות בני ישראל במדבר בארץ לא נושבת, וצריכין להקים משכן לבית ה', ועדיין אי אפשר לבנותו במקום שפשט יצחק את צוארו, שהוא השורש של מסירת נפש 'בנפש', ומקום המקדש בהר המוריה שורש המסירת נפש 'בעולם', על כן בחר ה' להקימו עכ"פ בחודש ניסן, זמן לידתו של יצחק, אשר חודש זה הוא שורש מסירת נפש 'בשנה', ובוזה יתקשר משכן ה' עם יצחק, ולא שרתה שכינה במשכן שעשה משה אלא בזכותו של יצחק, שהוקם בית ה' בזמן לידתו של יצחק.

*

והנה קרינו היום פרשת פרה אדומה, זאת חקת התורה אשר צוה ה' וגו', ויקחו אליך פרה אדומה תמימה וגו' (במדבר יט-ב). וברש"י כתב מיסודו של רבי משה הדרשן, שהוא כפרה לחטא העגל, תבא אמו ותקנח צואת בנה וכו' ע"ש. ועם כל זה כתבה עליה התורה שהיא חוקה בלי טעם, והיינו כי פרטיה הם חק בלי טעם, שמטמא טהורים ומטהר טמאים, שני דברים הסותרים זה את זה בנושא אחד. וטעמא בעי למה ניתנה חק כזה בכפרת החטא העגל.

גם מה שאמר עוד, ונתתם אותה אל אלעזר הכהן (יט-ג), וברש"י מצותה בסגן, ולפי שאהרן עשה את העגל, לא נעשית עבודה זו על ידו, שאין קטיגור נעשה סניגור ע"ש. והיא פליאה הא אהרן נבחר להיות הכהן הגדול בבית ה', כלי כפרה לכל ישראל, ונכנס לפני ולפנים לכפר על עונות בית ישראל, ולא חששו שאין קטיגור נעשה סניגור, ולמה ניטל ממנו עבודה זו של פרה אדומה.

גם להבין, מה שמצינו בעת שנבחר אהרן הכהן לשמש בבית ה' בכהונה, וביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו, שאמר הכתוב (ויקרא טו-י) ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך וגו', וברש"י שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת (ת"כ) ע"כ. ובבעל הטורים שהיה מתבייש שנראה לו המזבח כקרני השור בשביל חטא העגל ע"ש. ויש להבין כוונת משה שאמר לו 'לכך נבחרת', הא בדין היה ירא ובוש.

ונראה בהקדם לבאר מה שמצינו בחטא העגל, ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדולה. ויאמר אהרן אל יחר אף אדני, אתה

ידעת את העם כי ברע הוא (שמות לב-כא). ויש להבין מה השיב אהרן על שאלתו של משה. ובפשטות הכוונה דאיתא במדרש (ויק"ר יג) בשעה שעשו ישראל אותו מעשה, בתחלה הלכו אצל חור, אמרו לו (שמות לב-א) קום עשה לנו אלהים, כיון שלא שמע להן עמדו עליו והרגוהו וכו', ואחר כך הלכו אצל אהרן אמרו לו קום עשה לנו אלהים, כיון ששמע אהרן כן מיד נתיירא, הדא הוא דכתיב (שם לב-ה) וירא אהרן ויבן מזבח לפניו, נתיירא מהזבוח לפניו, אמר אהרן מה אעשה, הרי הרגו את חור שהיה נביא, עכשיו אם הורגים אותו שאני כהן, מתקיים עליהם המקרא שכתוב (איכה ב-ב) אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא, ומיד הם גולין ע"כ. (והובא ברש"י שם). וזהו שהשיב אהרן למשה, אתה ידעת את העם הזה כי ברע הוא, שהרגו את החור, והיו מוכנים להרוג גם אותי, אמרתי מוטב שיתלה הסרחון בי ולא בהם.

והנה בתורת משה (פ' תשא קצד:) כתב, ותימה גדולה, הלא על איסור עבודה זרה יהרג ואל יעבור (סנהדרין עד.), ואיך מלא לבו לעבור עבירה זו, הגם שעל עשייתה איננו ביהרג ואל יעבור אלא על עבודתה, מכל מקום אהרן קדוש ה' למה עשה כן מיראת הריגה, וגדולה מזו שאחר מעשה העגל נעשה כהן גדול, ומהיכן זכה לכך.

ויש לומר, דבספרי מוסר הביאו בשם חסיד אחד, שאמר אם היה נגזר מן השמים שעל מצוה נקבל עונש ועל עבירה נקבל שכר, הייתי עושה מצוה ולא עבירה מאהבת ה', אחרי שידעתי שרצון קוני היה לעשות מצוה, הגם שמעניש אותי על כך אף על פי כן לעשות רצונך אלקי חפצתי. ומפרש שם שזו מסירת הנפש האמיתית, כי אם מוסרים עצמינו למיתה עבור כבוד ה', אזי לא מסרנו נפשינו רק את גופינו ולא השלכנו נפשינו מנגד, אבל אם עושים דבר שעל ידי זה גורמים כריתת הנפש, שיודע שנפשו ירד לשאול לאבדון, ואף על פי כן לא נמנע מלעשות זאת כי יתקדש השי"ת בזה, זו היא מסירת הנפש האמיתית. והנה אהרן הצדיק הבין מזבח שלפניו, היינו שראה את חור שנהרג על שמסר נפשו שלא לעשות העגל, ואם ישלחו יד גם בו אזי אין תקומה ח"ו לשונאי ישראל, אמר אהרן בלבו, מוטב שיתקיימו ישראל ויאבד הוא, ויהיה מדת הדין מתוחה נגדו והמה ימלטו. אולם הבוחר לבבות ידע, שכוונת אהרן היה לתכלית אהבת הבורא ב"ה, שלא יאבד אומה שלימה וגדולה עבירה לשמה (נזיר כג:), על כן נבחר הוא ורעיו אחריו להיות כהן גדול.

ועל דרך זה כתב לבאר מה שמצינו בדוד המלך (שמואל ב טו-לב), ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלקים וכו'. אמרו חז"ל (סנהדרין קז). ביקש דוד לעבוד עבודה זרה, אמר לו יואב מלך שכמותך יעבוד עבודה זרה, אמר לו דוד מלך שכמותי יהיה נרדף מפני בנו, אמר לו יואב למה נשאת יפת תואר. וקשה מה היה הויכוח בין יואב לדוד, מלך שכמותי יהיה נרדף מפני בנו, וכי מעתה הותרה הרצועה לעבוד עבודה זרה, ומה היה תשובתו של יואב הלא נשאת יפת תואר. ויש לומר כך, הנה באמת הענין נפלא עד מאוד, נשבע ה' לדוד מפרי בטןך אשית לכסא לך (תהלים קלב-יא), וכסאו כשמש נגדי כירח יכון עולם (שם פט-לו), ושבועה זו היתה אחר זו המעשה והקב"ה קרא לו דוד עבדי, ועבד זה אם הוא בין המצרים וצוקה לא יכול לעמוד בנסיון וילך לעבוד עבודה זרה, הלא דבר הוא.

אך כענין הזה שהיה באהרן היה גם אצל דוד המלך, הוא היה מתירא מפני חילול השם, אם מלך כמותו יהיה נרדף מפני בנו מה יאמרו הבריות שוא עבוד אלקים, אין יתרון לאדם ולכל עמלו שיעמול, על כן עלה לראש ההר להשתחות לעבודה זרה לעין כל, למען יאמרו הבריות צדיק ה' בכל דרכיו ולא ישא פנים לשום אדם, והצבוע הזה נוטל ענשו כראוי לו, וזהו מסירת הנפש האמיתי מדוד החסיד. ומעתה מובן הויכוח בין דוד ליואב, יואב אמר לדוד מלך שכמותך יעבוד עבודה זרה ויחולל השם על ידך ח"ו, אמר דוד מלך שכמותי יהיה נרדף מפני בנו, ויהיה נרפים בעבודת ה' שיאמרו זו תורה וזו שכרה, אמר לו יואב אל תחוש על כך, כי נשאת יפת תואר, ויאמרו הבריות דא גרם שיהא בנך אבשלום בן סורר ומורה, ואתה את נפשך הצלת, כי הנושא יפת תואר יהיה בנו סורר ומורה. וה' היודע מחשבות ידע את כוונת החסיד, על כן נשבע ה' לדוד מפרי בטןך אשית לכסא לך ע"כ.

והיוצא לנו מזה, כי אהרן בעשיית העגל עשה מעשה של מסירת נפש באופן מופלא, להכרית את עצמו עבור להציל את בני ישראל מכליון, שלא יהרג במקדש ה'

כהן ונביא. ולכן כאשר שאל לו משה, מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדולה, ואיך יתכן שלא היה לו גבורת הנפש למנוע עצמו מזה. השיב לו אהרן, שכונתו היתה בזה בלתי לה' לברו לכבוד שמים, למסור נפשו עבור הכלל ישראל, כי אתה ידעת את העם כי ברע הוא, שהיו מוכנים להרוג כהן ונביא במקדש ה', על כן מסרתי נפשי עליהם, לעשות את העגל, ויתלו הסרחון בי ולא בהם.

ועל כן כאשר קרב אהרן אל המזבח, ונראה לו המזבח כקרני השור, והיה בוש וירא לגשת, אמר לו משה, למה אתה בוש, הלא 'לכך' נבחרת, עבור זה עצמו שעשית את העגל במסירת נפש לכבוד ה' ועמו, זהו הסיבה שבחר ה' בך להיות כהן גדול. והסיבה אשר עבורו אתה מתירא, זהו באמת הסיבה שעבורו ניתן לך כהונה גדולה, וקרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך.

ומהאי טעמא לא נמסרה עשיית פרה אדומה לאהרן, כי אז היו מרגנים אחריו, שבהיות שאהרן חטא בחטא העגל, על כן הוא צריך כפרה להביא פרה אדומה לקנח צואת בנה. לכן מצותה בסגן ולא באהרן, להורות כי אהרן נקי לגמרי מחטא זו, כי רחמנא לבא בעי, וכונתו היתה רק לכבוד שמים, ואין לו שייכות לחטא זה כלל, ומצותה רק בסגן ולא על ידי אהרן.

ולפי זה בעצם חטא העגל היתה גם כן נקודה זו של מטמא טהורים ומטהר טמאים, כי אהרן קדוש ה' טימא את עצמו לעשות העגל, וכל כוונתו היתה רק כדי לטהר בזה את הטמאים, שלא יענשו בני ישראל בהריגת כהן ונביא. ולכן כאשר ניתן להם כפרה על חטא העגל בעשיית פרה אדומה, ומצותה בסגן ולא על ידי אהרן, באה צורת המצוה, שמתחלה מטמא את הטהורים, שכל עוסקיה נטמאים, ושוב אחר זה הפרה מטהר את הטמאים, להורות על קדושתו של אהרן בעשיית העגל, שמוכן היה למסור נפשו לטמא את עצמו, כדי לטהר בזה את הכלל ישראל.

נתגרב ע"י יידיש מוה"ר ר' דוד לייב איצקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השחיה במעונו בנישואי בתו למול מוב	נתגרב ע"י יידיש מוה"ר ר' ישראל שטערן הי"ו לרגל השמחה השחיה במעונו בנישואי בתו למול מוב	ברכת מול מוב להרה"ג ר' בנימין ברייער שליט"א דומ"ץ בית מדרשו ובית הוריה לרגל השמחה השחיה במעונו בנישואי בתו למול מוב
נתגרב ע"י יידיש מוה"ר ר' חיים ניסן טויבער הי"ו לרגל השמחה השחיה במעונו בנישואי בתו למול מוב	נתגרב ע"י יידיש מוה"ר ר' סיני ווייס הי"ו לרגל השמחה השחיה במעונו בנישואי בתו למול מוב	נתגרב ע"י יידיש מוה"ר ר' מנחם ברילל הי"ו לרגל השמחה השחיה במעונו בנישואי בתו למול מוב
נתגרב ע"י יידיש מוה"ר ר' משה יוסף הלוי האפמאן הי"ו לרגל השמחה השחיה במעונו בתולדת בנו למול מוב	נתגרב ע"י יידיש מוה"ר ר' יונה לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השחיה במעונו בתולדת בנו למול מוב	נתגרב ע"י יידיש מוה"ר ר' חיים יודא שפיטין הי"ו לרגל השמחה השחיה במעונו בארוסי בתו למול מוב